

Istorinių romanų magija ir rekomendacijos

SKAITYMO MALONUMAS

Knygų mėgėjai spalio 17 dieną Kupiškio viešjoje bibliotekoje susitiko su rašytoja, gide, projekto „Metai su knyga“ suaugusiųjų skaitymo ambasadorė Gina Viliūnė.

Aptarta viena iš viešnios prieš atvykstant pasiūlytų skaityti knygų, susipažinta su jos rekomenduojamų skaityti knygų sąrašu. Taip pat rašytoja papasakojo apie savo kūrybą, o renginio dalyviai išsakė ir savo mintis apie šios autorės knygas.

BAnguolė
ALEKNIENĖ-ANDRIJAUSKĖ

KAIP GIMSTA ISTORINĖS KNYGOS

Renginio vedėja bibliotekininkė Rita Senvaitienė priminė sentenciją – kas mėgsta knygas skaityti, niekada nebus vienišas. Ji sakė, kad antri metai iš eilės bibliotekų iniciatyva vyksta akcija, projektas „Metai su knyga“ ir pristatė renginio viešnią rašytoją G. Viliūnę, kuri yra minėto projekto suaugusiųjų skaitymo ambasadorė.

G. Viliūnė prieš susitikimą, kaip ambasadorė, buvo pasiūliusi knygų mėgėjams perskaityti Susanos Leonard biografinį romaną „Ponia Kiuri ir svajonių galia“.

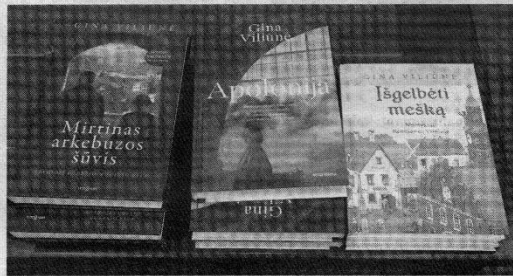
Ji prisipažino, kad išrinkti vieną rekomenduotiną knygą buvo nelengvas galvosūkis. Šią knygą išrinko todėl, kad tai istorinis biografinis romanas. Paskutinė jos pačios parašyta knyga irgi buvo to paties žanro.

„Gerai suprantu tokių knygų autorius, kiek jie turi įdėti pastangų ir širdies, kad parašytų knygą. Juk rašoma apie ne šiaip išsivaizdavę veikėją, bet apie realiai gyvenusią asmenybę. Privalai daugybę kartų tikrinti visus faktus. Negali idealizuoti to žmogaus, nors būna pagundų. Visgi turi perteikti, koks jis buvo su visomis žmogiškoms silpnybėmis ir trūkumais. Tai sudėtinga, bet šiai autoriui pavyko“, – apie S. Leonard romaną kalbėjo viešnia.

G. Viliūnė prisipažino, kad ši knyga nėra mėgstamiausia. Įdomu tai, kad ją skaitydama rado informacijos apie slaptas mokyklas Varšuvoje. Tai praverė rašant romaną apie 1863 metų sukilimo vadą Zigmantą

Rašytoja Gina Viliūnė pristatė savo naujas knygas.

Sierakauso žmoną Apoloniją, kuri tokią mokyklą XIX a. pab. buvo įkūrusi Varšuvoje. Čia caro laikais, be rusų kalbos, slaptai mokytą lenkų kalbos ir literatūros, Lenkijos istorijos. Netikėta buvo atrasti tokios informacijos.

„Mane visuomet žavi stiprios moterys. Stiprūs vyrai yra ne mažiau nusipelnę kultūrai, bet šita knyga vaizduoja, kaip moteriai buvo šimtą kartų sunkiau pasiekti karjeros aukštumų. Tai įsimintiniausia“, – biografinį romaną „Ponia Kiuri ir svajonių galia“ trumpai apibūdino G. Viliūnė.

Ji auditorijos klausė, ar mėgsta skaityti biografinius romanus ar dokumentines knygas apie asmenybes. Išgirdo įvairių atsakymų.

Pasak rašytojos, yra skeptiškai vertinančių biografinius romanus, manančių, kad viskas ten išgalvota. Iš dalies tokie vertintojai teisūs. Jei rašydama nerandi autentiškų faktų, kad galėtum tęsti siužetinę liniją,

savo išmone turi užpildyti spragas. „Aš skaitydama biografinį romaną patikiu autoriumi“, – teigė G. Viliūnė.

Ji susitikimo dalyvių klausė, ar tikrina faktus skaitydami istorinius romanus. Nemažai skaitytojų atsakė, kad tikrina. Rašytoja pagyrė, kad tai geras bruožas. Ji irgi tikrina, bent skaitydama pirmas kurio nors rašytojo knygas. Vėliau nebetikrina, tu paties autorius pateikiama faktų kitose jo knygose. Rašytoja dar pridūrė, kad yra tokių istorinių knygų, kuriuose visiškai nesiremiami istoriniais faktais. Tai fantastinis žanras, kurį gal irgi smagu skaityti.

„Knygas skaitau emociškai. Jei knyga patiko, tai tarsi įkrenti į ją ir ten būni. Vėliau prisimeni tik bendrą įspūdį, kad buvai, ir nesigilini į literatūros teoriją“, – tvirtino viešnia.

RAŠYTOJOS REKOMENDACIJOS

Šiais laikais knygų yra beprotiškai daug. Tad rašytojai visuomet įdomu, kaip žmonės atsirenka knygas skaityti, kur ieško rekomendacijų.

Apie tai mąstydama G. Viliūnė pati surašė keletą knygų, kurias drąsiai gali siūlyti skaitytojams. Žinoma, jei kažkas dar jų neskaitytė, jei mėgsta biografinius, istorinius romanus. Ji atkreipė dėmesį į Dalios Smagurauskaitės knygą „Sugrįžimas į Veneciją“, kur pasakojama apie Mikalojų Kristupą Radvilą Našlaitėlį. Remiamasi jo paties išleista knyga, kuri XVII a. buvo betseleris, bet šių laikų žmogui ją skaityti sudėtinga. Apie šią istorinę asmenybę autorė pasakoja

romano kalba, labai lengvai. Tad verta perskaityti.

G. Viliūnė prašė atkreipti ypatingą dėmesį į estų rašytojo Jaan Kross knygą „Tarp trijų marų“. Tai knyga apie Taliną antroje XVI a. pusėje, kai vyko Livonijos karas. Pasakojama apie metraštininko Baltazaro Rusovo gyvenimą ir darbą tais neramiais laikais.

Jai pačiai buvo labai įdomu paulyginti to laikotarpio Taliną ir Vilnių, nes beveik tuo pačiu metu rašė detektyvą, kurio veiksmas vyksta to meto Vilniuje.

G. Viliūnė atkreipė dėmesį ir į Boriso Akunino knygą „Fandoriada“ (16 detektyvų serija, kur XIX a. blogiukus gauda garbingas tyrėjas Erastas Fandorinas). Ši knyga kiek anksčiau buvo labai populiari. Šios knygos autorius gyvena Londone, pabėgęs iš Rusijos nuo režimo.

Dar vienas autorius, kurį rekomendavo skaityti rašytoja, buvo Tomas Valiūnas. Ji papasakojo, kad vieną kartą gavo laišką iš Šešiolikmečio jaunuolio, kuris rašė, kad yra Kretingos gimnazistas, kad parašė detektyvą ir norėtų, kad ji perskaitytų ir pakomentuotų.

„Sutikau tai padaryti. Iš pradžių pasirodė, kad autorius išvertė kažkurio britų rašytojo romaną ir atsiuntė perskaityti lyg pasityčio-damas. Taip pasirodė dėl to, kad knygos veiksmas vyksta Anglijos kaime XIX a. pab., pateikta daug to meto detalių. Vėliau vis dėlto patikėjau, kad čia yra jo autorinis kūrinys. Jį išleido mano rekomenduota leidykla. Tai T. Valiūno knyga „Lažybos prie karsto“.

Jos autorius šiemet baigė gimnaziją. Studijuoja politologiją. Į leidyklą jau yra atidavęs antrą knygą ir pradėjęs rašyti trečią. Man yra pažadėjęs būtinai parašyti knygą, kurios siužetas vyktų ir Lietuvoje“, – pasakojo G. Viliūnė.

Projekto „Metai su knyga“ organizatoriai yra sumanę, kad knygos skaitymo ambasadoriai susitikimų su skaitytojais metu surinks lapelius, kuriuose jie užrašys po vieną knygą, kuri paveikė, sukretė, gal net pakeitė jų gyvenimą. Tad visi šio susitikimo dalyviai lapeliuose anonimiškai užrašė pačios ypatingiausios skaitytos knygos pavadinimą. Kai kurie dar ir trumpai prirašė, kodėl jiems ta knyga tokia svarbi.

Pasak G. Viliūnės, bus trylika susitikimų Lietuvos bibliotekose. Surinkus visus lapelius su ypatingiausiomis skaitytojų knygomis, bus padarytas bendras jų sąrašas ir tos knygos rekomenduotos perskaityti kitiems. Įdomu bus pamatyti sąrašą, atspindintį įvairių skaitytojų skonį.

ŽAVI GILI PRAEITIS

G. Viliūnė plačiau papasakojo ir apie savo kūrybą vaikams ir suaugusiems.

Knygoje „Vilniaus madona“ pasakojama kunigaikščio Aleksandro ir Maskvos kunigaikštės Elenos meilės istorija. Romano autorė sakė, kad jai buvo atradimas ši istorija, kuri nenusileidžia Žygimanto Augusto ir Barbaros meilės istorijai. Apskritai kunigaikštis

Aleksandras nepopuliarus, nors apie jį yra nemažai istorinių duomenų.

„Mano knygose meilės istorijos tikros. Sukurti meilės aš nemoku. Skaitytu šaltinius ir matau, kad tai tikra. Taip yra ir romane apie Z. Sierakauso žmoną Apoloniją“, – teigė rašytoja.

Alizavos bibliotekininkė Danutė Miknevičienė džiaugėsi, kad labai nuotaikingos ir žavios G. Viliūnės knygelės vaikams, o Aleksandro ir Elenos meilės istorija nepaprastai įtaigiai ir įdomiai pasakota.

Rašytoja sakė, kad vaikams rašyti pradėjo netikėtai. Bijojo, kad nepavyks jai pagauti vaikiško mąstymo, skonio. Jos dvi dukros jau buvo paaugliško amžiaus. Bet rašyti mažiems vaikams nutarė, kai sutiko du be galo savo profesijai, gamtai atsidavusius žmones. Po pokalbio su Artūnu Grašiu, dirbančiu Jūrų muziejuje, gimė pasakojimas apie ruoniukus, o antrai knygai įtaką padarė paukščių žinovas Vytautas Jusys.

„Daugiau neplanuoju rašyti vaikams, nebent vėl sutikčiau tokius savo profesijai ir darbu sergančius žmones“, – kalbėjo G. Viliūnė.

Išsamiau ji papasakojo, kaip rašė savo naujausią romaną „Apolonija“. Tai sunkiausiai rašyta knyga. Ilgai neišsirutuliojo jos siužetas. Iš pradžių norėjo rašyti apie vieną iš 1863 metų sukilimo vadų Z. Sierakauso. Bet iškant romano formos gimė mintis rašyti apie jo žmoną Apoloniją. Taigi kygoje yra tik Apolonijos atsiminimai apie savo vyrą Zigmantą.

„Tie atsiminimai paimti iš realių, originalių Apolonijos atsiminimų. Yra knyga „Apolonija Dalevskytė-Sierakauskienė. Atsiminimai“. Šioje knygoje Apolonija su meile aprašo Z. Sierakauso gyvenimą, pasakoja apie savo brolius, sukilimo dalyvius, ir kitus tame sukilime dalyvavusius jai žinomus asmenis.

Toje atsiminimų knygoje beveik nieko nėra užsiminta apie ją pačią. Su istorike Tamara Bairauskaite, kuri vertė tuos atsiminimus, bandėme spėlioti, kodėl taip yra. Gal dėl to, kad buvo kukli. Moters indėlis į sukilimą atrodė toks menkas, nes kariavo vyrai, o moterys buvo tik tarp kitko.

Antai apie jos gyvenimą Varšuvoje beveik nieko nėra, tik užsiminama apie slaptą lietuvių tremtinių mokyklą. Po tremties į Lietuvą jie negalėjo grįžti. Tad dauguma pasirinko Varšuvą. Ten buvo gausi išeivių iš Lietuvos bendruomenė. Jos nariai nesijautė tame krašte kaip namuose. Tai buvo mūsų žmonės. Jie tikriausiai nekalbėjo lietuviškai, bet save laikė Lietuvos žmonėmis. Apolonija buvo kilusi iš Šalčininkėlių, o jos vyras Zigmantas iš Voluinės. Dabar sakytume, kad iš Ukrainos, o tuomet tas kraštas priklausė Abiejų Tautų Respublikai. Tai jiems turime atiduoti douklę. Šia knygą bandau tai padaryti“, – kalbėjo G. Viliūnė.

Paklausta, kodėl nėra šios dabartį ar netolimą praeitį, rašytoja atsakė, kad jai svarbu, kad istorinė praeitis būtų jau susigulėjusi.

Susitikimo su rašytoja dalyviai ant lapelių užrašė perskaitytos ypatingiausios knygos autorių ir pavadinimą. Autorės nuotraukos